

Vrtec Najdihojca
Gorazdova ulica 6
1000 Ljubljana
Slovenija
E-naslov: vrtec@najdihojca.si
Tel.: 01 515 59 20

Nives Zabret
Diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok
E-naslov: nives.zabret@najdihojca.si

KO LUTKA OŽIVI UČENJE: IZKUŠNJE S PROJEKTNIM DELOM V PREDŠOLSKI VZGOJI (SKUPINA OTROK, STARIH 2–3 LET)

WHEN THE PUPPET BRINGS LEARNING TO LIFE: EXPERIENCES WITH PROJECT WORK IN PRESCHOOL EDUCATION (GROUP OF CHILDREN AGED 2–3 YEARS)

KADA LUTKA OŽIVLJAVA UČENJE: ISKUSTVA SA PROJEKTNIM RADOM U PREDŠKOLSKOM VASPITANJU (GRUPA DECE UZRASTA 2–3 GODINE)

Povzetek

Sodobna predšolska vzgoja temelji na celostnem razvoju otroka, igri, participaciji ter ustvarjanju varnega in spodbudnega učnega okolja. Ključno vlogo ima vzgojitelj, ki z opazovanjem, refleksijo in prilagajanjem dejavnosti spodbuja učenje in razvoj otrok.

Prispevek predstavlja projekt Dogodivščine z lutkami skozi leto, izveden v skupini otrok, starih 2–3 leta. lutka je bila uporabljena kot osrednje pedagoško sredstvo za spodbujanje govora, simbolne igre, socialno-čustvenega razvoja, ustvarjalnosti ter sodelovanja otrok in staršev. Projekt je temeljil na odprtem in procesno usmerjenem pristopu, kjer so se dejavnosti sprti prilagajale interesom otrok.

Otroci so skozi izdelavo lutk, simbolno igro in lutkovne predstave razvijali komunikacijo, sodelovanje in samostojnost. Projekt poudarja vlogo vzgojitelja kot refleksivnega praktika ter kaže, da lutka pomembno prispeva k celostnemu razvoju otrok in ustvarjanju avtentičnih učnih situacij.

Ključne besede: predšolska vzgoja, lutka, simbolna igra, refleksija, participacija otrok, celostni razvoj

Abstract

Contemporary preschool education is based on holistic child development, play, participation, and a safe and stimulating learning environment. The preschool teacher plays a key role by observing children, reflecting on practice, and adapting activities to support learning and development.

This paper presents the project *Adventures with Puppets Throughout the Year*, implemented in a group of children aged 2 to 3 years. The puppet was used as a central pedagogical tool to promote language development, symbolic play, socio-emotional skills, creativity, and cooperation with parents. The project followed an open and process-oriented curriculum approach, continuously adapted to children's interests.

Through puppet making, symbolic play, and performances, children developed communication, cooperation, and independence. The project highlights the teacher's role as a reflective practitioner and shows that puppets significantly contribute to holistic development and authentic learning experiences.

Keywords: preschool education, puppet, symbolic play, reflection, child participation, holistic development

Rezime

Savremeno predškolsko vaspitanje zasniva se na celovitom razvoju deteta, igri, participaciji i podsticajnom okruženju za učenje. Vaspitač ima važnu ulogu u stvaranju kvalitetnog vaspitno-obrazovnog procesa kroz posmatranje, refleksiju i prilagođavanje aktivnosti.

Rad predstavlja projekat *Avanture sa lutkama kroz godinu*, realizovan u grupi dece uzrasta 2–3 godine. lutka je korišćena kao sredstvo za podsticanje govora, simboličke igre, socio-emocionalnog razvoja, kreativnosti i saradnje sa roditeljima. Projekat je zasnovan na otvorenom i fleksibilnom pristupu prilagođenom interesima dece.

Kroz igru i stvaranje lutaka deca su razvijala komunikaciju, saradnju i samostalnost. Rezultati pokazuju da lutka doprinosi celovitom razvoju dece i kvalitetnim situacijama učenja, uz važnu ulogu vaspitača kao refleksivnog praktičara.

Ključne reči: predškolsko vaspitanje, lutka, simbolička igra, refleksija, participacija dece, celovit razvoj.

Uvod

Predškolsko obdobje predstavlja pomembno razvojno obdobje, v katerem otrok skozi igro, odnosov in neposrednih izkušenj razvija temeljne socialne, čustvene, govorne in spoznavne kompetence. Igra v predšolskem obdobju predstavlja temeljni način otrokovega učenja, v katerem se prepletajo simbolno mišljenje, socialna interakcija in razvoj komunikacijskih spretnosti. Sodobni pristopi v predšolski vzgoji poudarjajo otrokovo aktivno vlogo v procesu učenja ter pomen spodbudnega in varnega učnega okolja, ki omogoča raziskovanje, izražanje in sodelovanje.

Pomembno vlogo pri oblikovanju kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa ima vzgojitelj, ki skozi opazovanje otrok, refleksijo lastnega dela in prilagajanje dejavnosti ustvarja spodbudno okolje za učenje, igro in razvoj otrok. Takšen pristop omogoča boljše razumevanje otrokovih potreb, interesov in načinov učenja ter spodbuja razvoj kakovostne pedagoške prakse.

Lutka kot didaktični in komunikacijski medij v predšolskem obdobju omogoča otrokom spontano simbolno igro, lažje izražanje čustev ter razvoj socialnih in komunikacijskih spretnosti, kar se odraža v vsakodnevni vzgojno-izobraževalni situaciji.

Posebej v starostnem obdobju od 2 do 3 let ima simbolna igra pomembno vlogo pri razvoju govora, socialnih odnosov in razumevanja sveta, saj otrok skozi igro preizkuša različne vloge in načine izražanja (Marjanovič Umek, Zupančič & Fekonja, 2004). V tem kontekstu lutka deluje kot pomemben posrednik med otrokom in okoljem, saj omogoča varnejše izražanje čustev, spodbuja komunikacijo ter krepi interakcijo med vrstniki.

Sodobni kurikularni pristopi poudarjajo, da mora biti učno okolje odprto, fleksibilno in usmerjeno v otrokove interese, pri čemer ima vzgojitelj vlogo opazovalca, reflektivnega praktika in sooblikovalca učnega procesa. Takšen pristop omogoča sprotne prilagajanje dejavnosti in ustvarjanje avtentičnih učnih situacij, ki izhajajo iz otrokove igre in vsakodnevnih izkušenj (Kurikulum za vrtce, 2025; Hansen, Kaufmann & Walsh, 2000). Vzgojitelj z refleksijo lastne prakse prepoznava otrokove potrebe, spodbuja participacijo in omogoča razvoj kakovostnih socialnih interakcij v skupini.

Načrtovanje in izvedba projekta

Projekt *Dogodivščine z lutkami skozi leto* sem načrtovala kot odprt in procesno usmerjen projekt, ki je izhajal iz interesov otrok ter sprotne opazovanja njihove igre in odzivov. Pri delu z otroki, starimi od 2 do 3 let, sem skozi vsakodnevno prakso opazovala, da lutka otrokom omogoča varnejše izražanje čustev, spodbuja komunikacijo in krepi socialne odnose v skupini.

Lutka kot komunikacijski medij

Lutka je bila v oddelku stalno prisotna kot spremljevalka dejavnosti, motivacijski element in komunikacijski posrednik. Otroci so jo spontano vključevali v simbolno igro, preko nje izražali doživljanja ter vzpostavljali odnose z vrstniki. Posebej izrazito se je to pokazalo pri bolj zadržanih otrocih, ki so se ob uporabi lutke pogosteje vključili v pogovor ali skupinsko dejavnost.

Ustvarjanje lutk in simbolna igra

Pomemben del projekta je predstavljalo ustvarjanje lutk iz odpadnega in naravnega materiala. Skupaj z otroki smo izdelovali lutke iz nogavic, papirja, kartona in drugih recikliranih materialov. Otroci so pri ustvarjanju aktivno sodelovali, izbirali materiale ter sodelovali pri oblikovanju posameznih lutk. Na ta način smo poleg ustvarjalnosti razvijali tudi občutek za trajnostno ravnanje in ponovno uporabo materialov.

V igralnici sem oblikovala lutkovni kotiček, ki je otrokom omogočal spontano raziskovanje, simbolno igro in pripravo preprostih lutkovnih predstav. Otroci so pogosto sami pripravljali "oder", oblikovali zgodbe ter drugim otrokom predstavljali svoje predstave. Lutke so vključevali tudi v druge igre, zlasti v igro vlog, kjer so preko njih izražali vsakodnevne situacije in medosebne odnose.

Projekt se je postopoma razširil tudi na gibanje in raziskovanje prostora. Iz steklenih kozarcev smo izdelali lutke marionete oziroma lanterne, ki so jih otroci uporabljali pri simbolni igri ter

na skupnem večernem sprehodu s starši. Dejavnost je otrokom predstavljala posebno doživetje ter dodatno povezala vrtec in družino.

Sodelovanje s starši

Sodelovanje s starši je predstavljalo pomemben del projekta. Starši so sodelovali pri ustvarjalnih delavnicah, izdelavi lutk in pripravi lutkovne predstave za otroke. Ob rojstnih dnevih so otroci v vrtec pogosto prinesli svojo lutko, s čimer smo dodatno bogatili lutkovni kotiček in spodbujali občutek pripadnosti skupini.

Lutka v gibalnih in raziskovalnih dejavnostih

Pri izvajanju projekta sem opazila, da lutka ni predstavljala le sredstva za govorno izražanje in simbolno igro, temveč je pomembno vplivala tudi na otrokovo gibanje, raziskovanje prostora in socialne odnose. Otroci so jo spontano vključevali v različne gibalne dejavnosti, kot so hoja, ples, premagovanje ovir in raziskovanje igralnice ter zunanjega okolja. Prisotnost lutke je povečala njihovo motivacijo za gibanje in podaljšala čas aktivne vključenosti v dejavnost.

Posebno zanimiva je bila igra s sencami, ki smo jo izvajali tako v igralnici kot na prostem. Otroci so z lutkami raziskovali nastajanje in spreminjanje senc, jih premikali, opazovali ter primerjali. Lutka je v tem kontekstu delovala kot medij za raziskovanje svetlobe, prostora in gibanja, hkrati pa je spodbujala radovednost, opazovanje ter skupno raziskovanje.

Lutke smo vključili tudi v gibalne dejavnosti na interaktivni površini *Active Floor*. Pri tem sem opazila, da je uporaba lutke spodbudila predvsem več sodelovanja med otroki, saj so se morali usklajevati, dogovarjati in skupaj izvajati gibalne naloge. Prisotnost lutke je zmanjšala tekmovalnost med otroki ter spodbudila bolj sodelovalno in povezovalno dinamiko v skupini. Ob tem sem ugotovila, da sama uporaba tehnologije še ne spodbuja sodelovanja med otroki. Ključno je, kako je dejavnost načrtovana in na kakšen način otroke usmerja k skupnemu raziskovanju, dogovarjanju in učenju.

Lutke so bile vključene tudi v igro na prostem, kjer so otroci spontano prevzemali skrb zanje. Na igrišču so jih postavljali v senco, jih varovali pred soncem ter jih vključevali v svojo igro kot "prijatelje", za katere je treba poskrbeti. Otroci so lutkam simbolno nanašali kremo za zaščito pred soncem in jih varovali v različnih situacijah igre na prostem.

V vseh gibalnih in socialnih situacijah se je pokazalo, da lutka deluje kot močno motivacijsko sredstvo, ki otroku omogoča lažji vstop v gibanje, spodbuja sodelovanje, zmanjšuje tekmovalnost ter krepi empatijo, skrb za druge in odgovorno ravnanje v skupini.

Zaključek

Projekt Dogodivščine z lutkami skozi leto kaže, da lutka kot pedagoško sredstvo pomembno prispeva k celostnemu razvoju otrok v zgodnjem otroštvu. Skozi simbolno igro, ustvarjalne dejavnosti, gibalne izkušnje ter vsakodnevne interakcije se povezujejo različna področja otrokovega razvoja in ustvarja spodbudno, varno ter motivacijsko učno okolje.

Kot vzgojiteljica sem skozi projekt sproti reflektirala svoje delo in dejavnosti prilagajala interesom otrok. Z opazovanjem njihove igre, komunikacije in medosebnih odnosov sem bolje razumela njihov način učenja ter prepoznala pomen fleksibilnega kurikularnega pristopa pri ustvarjanju avtentičnih učnih situacij.

Otroci so skozi delo z lutko napredovali v govornem izražanju, več je bilo dialoga in pripovedovanja, v simbolni igri pa so razvijali sodelovanje, dogovarjanje in empatijo. Postajali so tudi bolj samostojni, saj so sami organizirali igro in aktivno soustvarjali dejavnosti, projekt pa so doživljali kot svojega.

Ugotovitve potrjujejo, da lutka ni zgolj didaktični pripomoček, temveč pomemben socialni in komunikacijski medij, ki podpira otrokovo aktivno učenje, raziskovanje, sodelovanje ter razvoj empatije. Posebna vrednost projekta se kaže tudi v sodelovanju s starši ter v tem, da otroci prevzemajo aktivno vlogo soustvarjalcev vzgojno-izobraževalnega procesa, kar krepi njihovo samostojnost, iniciativnost in občutek pripadnosti skupini.

Odprt in procesno usmerjen kurikularni pristop omogoča fleksibilno prilagajanje dejavnosti otrokovim interesom in potrebam ter spodbuja kakovostno pedagoško prakso. Sprotno opazovanje in prilagajanje dejavnosti sta omogočala, da so otroci aktivno sooblikovali potek dejavnosti, kar potrjuje vlogo vzgojitelja kot reflektivnega praktika in ključnega sooblikovalca vzgojno-izobraževalnega procesa.

Literatura

- Hansen, K. A., Kaufmann, R. K., & Walsh, R. K. (2000). *Oblikovanje oddelkov osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom.
- Marjanovič Umek, L., Zupančič, M., & Fekonja, U. (2004). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje & Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2025). *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.
- Tankersley, D., idr. (2013). *Od teorije k praksi: Vodnik po pedagoških področjih kakovosti ISSA*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.